

2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : у 5 т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Рад. школа, 1976. Т. 5. – С. 76.
3. Сухомлинський В. О. Народження громадянина / В. О. Сухомлинський // Вибрані твори : у 5 т. – К. : Рад. школа, 1977. – Т. 3. – С. 283–626.

Анотація

А.П.Волошина

Родной язык как фактор гражданского воспитания в педагогическом наследии

В.А.Сухомлинского

В статье рассматривается один аспект проблемы гражданского воспитания в педагогическом наследии В.А.Сухомлинского – родной язык. Знание родного языка, любовь и бережное отношение к нему ученый называет одним из самых важных источников патриотических чувств и гражданской ответственностью каждого человека.

Ключевые слова: *гражданское воспитание, родной язык, патриотические чувства, младший школьник.*

Summary

A.P.Voloshina

Native Language as a Factor of Civil Education in the Pedagogical Heritage of

V.O.Sukhomlyns'kyi

The article deals with one aspect of the problem of civil education in pedagogical heritage V.O.Sukhomlyns'kyi – native language. The knowledge of native language, love and respect for the scientists named it the most important source of patriotic feelings and civic duty of every person.

Keywords: *civil education, native language, patriotism, pupil of primary school.*

Дата надходження статті:

„1” вересня 2011 р.

УДК 37.036:929–051В.Сухомлинський(477)(045)

С.М.ГАВРИЛЮК,

кандидат педагогічних наук

(м.Умань)

Педагогічний супровід розвитку дитячої творчості в контексті ідей

Василя Олександровича Сухомлинського

Стаття висвітлює роль вихователя в розвитку дитячої творчості в спадщині відомого педагога-гуманіста Василя Олександровича Сухомлинського.

Ключові слова: *творчість, дитяча творчість, творчий розвиток, педагогічна творчість.*

Постановка проблеми в загальному вигляді... В умовах перехідного періоду освіти до нових креативних технологій особистісно зорієнтованого виховання зростає роль особистості як творця соціокультурної реальності, її художньо-естетичної спрямованості, здатності до пізнання багатоманітності довкілля та культури, можливості самореалізації у високохудожній діяльності. Саме творчий підхід до справи є однією із умов виховання активної життєвої позиції особистості. Велика увага надається цьому питанню в державних законодавчих актах, що стосуються освіти, оскільки розвиток творчого потенціалу дитини є актуальною проблемою сучасності. Проблема творчого розвитку знайшла широке обґрунтування в Національній доктрині розвитку освіти, Законі України „Про дошкільну освіту”, „Про загальну середню освіту”, у Базовому компоненті дошкільної освіти в Україні, в Концепції художньо-естетичного виховання.

Аналіз досліджень і публікацій... Методологічне підґрунтя теорії творчості особистості визначено у філософських концепціях Аристотеля, Гегеля, Платона, Канта.

Актуальні проблеми генези і розвитку творчості в дитячому віці відмічаються у працях учених І.Д. Беха, А.М. Богуш, Л.С.Виготського, Н.В.Гавриш, О.В.Запорожця, О.Л. Кононко, В.М. Оржеховської, Г.П. Пустовіта, С.Л. Рубінштейна та інші.

Проблему активності як вектора творчого розвитку дітей досліджували Г.С.Костюк, Г.О.Костюшко, О.М.Коберник, С.П. Кудрявцева, Н.Т. Кириченко та інші вчені.

Концептуальні засади прилучення дітей до народних традицій, художньої культури, мистецтва та творчості для розвитку дитини обґрунтовано в працях: Н.С. Вітківської, Н.О. Ветлугіної, В.В. Рибалки, Ю.І. Рубіної, Ю. Фохт-Бабушкіна, В.М. Кардашова, А.А. Кікоть, О.А. Комаровської, та інших. Результати наукових пошуків вчених доводять, що діти дошкільного віку на відміну від підлітків і дорослих володіють здатністю до творчості, що притаманна кожній

дитині. Водночас вчені з тривогою зазначають, що блокування творчого потенціалу в дитинстві відбивається негативними наслідками в подальшому житті.

Підготовку педагога до творчої педагогічної діяльності розкрито в дослідженнях Д.Б.Богоявленської, Ф.Н. Гоноболіна, Я.А. Пономарьова, В.І. Панова, В.О. Кан-Каліка, М.Д.Нікандрова, О.Я. Савченко, В.А. Семиченко, С.О. Сисоевої, В.О. Сухомлинського та інших. Вчені зазначають необхідність психолого-педагогічного супроводу в розвитку творчої, талановитої особистості.

У зв'язку з цим, важливого значення щодо розвитку творчості в дитячому віці набувають педагогічні погляди відомого українського педагога, серце якого належало дітям, Василя Олександровича Сухомлинського.

Формулювання цілей статті... Зважаючи на актуальність поставленої проблеми, **метою статті** є розкриття педагогічних поглядів на проблему розвитку дитячої творчості у спадщині Василя Олександровича Сухомлинського.

Виклад основного матеріалу дослідження... **Дитячий розвиток буде успішним лише тоді, коли приділяється увага розвитку дитячої творчості.** Особливе місце у багатогранній педагогічній спадщині В.О. Сухомлинського займають питання розвитку дитячої творчості. ...,Творчість дітей – своєрідна сфера їхнього духовного життя, самовираження і самоутворення, в якому яскраво виявляється індивідуальна самобутність кожної дитини. Цю самобутність неможливо охопити якимись правилами єдиними і обов'язковими для всіх" [1, с.54]. Адже саме в дитинстві за словами вченого відбувається формування творчої активності, мислення, мови людини. Підкреслюючи виняткове значення дитинства в розвитку творчої особистості, вчений зауважував: „ Дитинство – найважливіший період людського життя, не підготовка до майбутнього життя, а справжнє, яскраве, самобутнє, неповторне життя. І від того, яке було дитинство, хто вів дитину за руку в дитячі роки, що ввійшло в її розум і серце з навколишнього світу, – від цього значною мірою залежить, якою людиною стане сьогоднішній малюк" [5, с.11].

В.О.Сухомлинський закликав педагогів вірити в талант кожної дитини. У своїх педагогічних поглядах вчений твердо переконаний, що „кожна дитина – це цілий світ, досконало особливий, унікальний" [1, с.421].

Тому педагогу потрібно надати кожній дитині можливість для самовираження в різноманітних видах творчої діяльності, починаючи з раннього дошкільного віку.

Творчу особистість може виховати лише творчий вихователь. Зростання ролі дитячої творчості у виховній системі дошкільних навчальних закладів передбачає особливі вимоги до особистості вихователя. Проблему педагогічної творчості, характеристику його особистісних і професійних якостей можна вважати основою творчості педагога-гуманіста В.О. Сухомлинського. „...Проблема творчості, – на думку В.О. Сухомлинського, – одна з ділянок цілини, і щоб розпочати її освоєння, потрібно створити книгу про педагогічний аспект творчості" [2, с.565].

Вивчення досвіду педагога-новатора В.О. Сухомлинського з художньо-естетичного виховання переконує, що розвиток творчого потенціалу вихованців залежить насамперед від готовності педагога до творчості, його бажання творити разом з дітьми, творчого ставлення до справи. В зв'язку з цим вчений зауважує: „ Якщо ви хочете, щоб діти творили, створювали художні образи, – перенесіть хоча б одну іскорку в свідомість дитини. Якщо ви не вмієте творити, або вам здається пустою забавою спуститись до світу дитячих інтересів, – нічого не вийде" [2, с.157].

Вважаємо, що для забезпечення ефективності проведення різноманітних видів творчої діяльності в дошкільному навчальному закладі педагог має володіти навичками акторського мистецтва, перцептивними та організаторськими здібностями; умінням створити сприятливу атмосферу відкриту для спілкування, творчого пошуку, взаємодії між дітьми. Створення такої атмосфери можливе лише при добровільній участі дітей та вмілому керівництві різноманітними видами творчої діяльності з боку педагогів.

Для того, щоб зацікавити дитину до участі в будь-якій творчій діяльності, дорослий сам повинен стати безпосереднім учасником творчого дійства. Своїми діями, емоційним спілкуванням з дітьми він активно залучає вихованців до участі, що допомагає педагогу організовувати і направляти діяльність. Таким чином, дорослий одночасно є як учасником, так і організатором колективної творчої діяльності. З метою реалізації інтересів, потреб, нахилів вихованців педагог повинен надати можливість права і свободи вибору кожній дитині на: вибір улюбленої ролі, улюбленої іграшки, театралізацію улюбленого твору, тощо. Нові підходи до організації інформаційно – розвивального середовища в дошкільному навчальному закладі дають дітям можливість уявляти, творити, тому для дітей дошкільного віку повинні бути представлені різноманітні види творчої діяльності: театралізованої, зображувальної, музичної, літературної, тощо. Створена креативна зона чи куточок казки, або куточок усамітнення надає можливості кожній дитині побути наодинці або поспілкуватися з улюбленою іграшкою, переглянути

ілюстрації до твору, провести репетицію перед дзеркалом. Невипадково в „Кімнаті казки” мудрого педагога В.О.Сухомлинського панувала атмосфера тепла, дружби, доброти та поваги вихованців один до одного. У книзі „Серце віддаю дітям” педагог пише: „Кожний раз, коли ми приходимо в „Кімнату казки”, дітям хочеться погратися. Для всіх знаходиться улюблена лялька чи іграшка. Гра виливається в творчість: малюки стають казковими героями, а ляльки в їх руках допомагають краще передати думки і почуття” [2, с.155]. Виникнення позитивних взаємин між дітьми під час творчої діяльності залежить від особистості педагога, його моральних та професійних якостей. Педагогічна творчість потребує розвитку творчої компетентності педагога, професійного педагогічного мислення, творчої самосвідомості. Перш за все – педагог дошкільного навчального закладу мусить бути творчою особистістю, мати високий рівень педагогічної майстерності. Звертаючись до педагогів, В.О. Сухомлинський наголошує: „Не забувайте, ґрунт, на якому будуватиметься ваша педагогічна майстерність – в самій дитині, в її ставленні до знань і до Вас, учителю. Це бажання учитись, натхнення, готовність до подолання труднощів. Дбайливо збагачайте цей ґрунт, без нього немає школи” [2, с.178].

У педагогічній роботі В.О. Сухомлинський вбачав безмежні можливості для творчої діяльності, „тому що творчість у нашій праці... це насамперед, пізнання людини, подив перед багатогранністю й невичерпністю людського” [1, с.422]. Успіх роботи педагога залежить від систематичної і кропіткої праці над собою – підвищенням як педагогічного рівня, особистій готовності до творчості.

Розвиток краси як основи творчості. В.О. Сухомлинський називає творчість сутністю життя в світі знань та краси. Тому одне з головних завдань кожного дошкільного навчального закладу полягає в тому, „щоб навчити дитину жити в світі прекрасного, щоб вона не могла жити без краси, щоб краса світу творила красу в ній самій” [3, с.252]. Відтак, основне завдання педагога як творця дитячої радості, на думку вченого, полягає в тому, щоб відкрити кожній дитині дорогу в світ прекрасного. У зв’язку з цим В.О.Сухомлинський „свій ідеал вбачав в тому, щоб буквально кожна дитина побачила прекрасне та зупинилася перед ним у захваті, зробила прекрасне частиною свого духовного життя, відчула красу слова й образу” [4, с.37-38].

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок... Творче осмислення багатогранної спадщини сільського народного вчителя, талановитого гуманіста, педагога-новатора В.О. Сухомлинського, свідчить про те, що прилучення дитини до краси й гармонії в світі, мистецтві, природі, пробудження її почуттів, прагнення до праці є основою будь-якої творчості. Поруч з таким педагогом діти не були байдужими до моральних і культурно-естетичних цінностей.

Тому, щоб дитина змогла стати активним співучасником в різноманітних видах творчої діяльності, необхідна спеціальна підтримка дитини, психолого-педагогічний супровід, цілеспрямоване педагогічне керівництво її діяльністю з боку дорослих, створення педагогічних умов розвитку дитячої творчості, що вимагає подальшого наукового дослідження.

Список використаних джерел та літератури:

1. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1976. – Т. 2: Формування комуністичних переконань молодого покоління. Як виховати справжню людину. Сто порад учителю, 1976. – 670 с.
2. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 3 : Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина, 1977. – 670 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5-ти т. / В. О. Сухомлинський. – К. : Радянська школа, 1977. – Т. 4 : Павлівська середня школа. Розмова з молодим директором школи, 1977. – 640 с.
4. Сухомлинський В. А. Потребность человека в человеке / Сухомлинский В. А. – М. : Советская Россия, 1981. – С. 37–38.
5. Сухомлинский В. А. Сердце отдаю детям / Сухомлинский В. А. – К. : Радянська школа, 1972. – 242 с.

Анотація

С.Н.Гаврилюк

Педагогическое сопровождение развития детского творчества в контексте идей

В.Сухомлинского

Статья раскрывает роль воспитателя в развитии детского творчества в наследии известного педагога-гуманиста Василия Александровича Сухомлинского.

Ключевые слова: *творчество, детское творчество, творческое развитие, педагогическое творчество.*

Summary

S.N.Gavrylyuk

Pedagogic accompaniment of development children's creation in the context of the idea

V.Sukhomlyns'kyi

The article illustrates very important role of a educator in the development of children creation in the inheritance of the famous pedagogue humanist V.Sukhomlyns'kyi.

Key words: *cration, children creation, creative development, pedagogical creation.*

Дата надходження статті:

„29” серпня 2011 р.